

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ҚАРШИ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

ТАХРИРИЯТ ХАЙЪАТИ:

Бош муҳаррир:

проф. **Набиев Д.Х.**

Бош муҳаррир ўринбосари

доц. **Холмирзаев Н.С.**

Масъул котиб

ф.ф.д. **Жумаев Т.Ж.**

Тахририят хайъати аъзолари:

проф. Бахриддинова Б.М.

проф. Бўриев О.Б.

проф. Ёзиев Л.Ё.

проф. Жабборов А.М.

ф.-м.ф.д. Имомов А.

к.ф.д. Камолов Л.С.

проф. Кучбоев А.Э.

проф. Менглиев Б.Р.

т.ф.д. Мўминова Г.

проф. Нормуродов. М.Т.

проф. Нурманов С.Э.

проф. Очилов А.О.

п.ф.д. Расулов А.И.

ф.ф.д. Тожиева Г.Н.

проф. Тўраев Д.Т.

проф. Умирзаков Б.Е.

проф. Хайриддинов Б.Х.

ф.-м.ф.д. Холмуродов А.Э.

проф. Чориев А.Ч.

проф. Чориев С.А.

проф. Шодиев Р.Д.

ф.ф.д. Шодмонов Н.Н.

проф. Эркаев А.П.

ф.ф.д. Эрназарова Г.Х.

проф. Эшов Б.Ж.

проф. Эшқобилов Ю.Х.

проф. Курбонов Ш.Қ.

проф. Қўйлиев Б.

проф. Ҳакимов Н.Ҳ.

доц. Орипова Н.Х.

доц. Рўзиев Б.Х.

доц. Эшқораева Н.

доц. Курбонов П.Қ.

доц. Хамраева Ё.Н.

Журнал 2009 йилда

ташқил этилган

Манзилимиз:

180003, Қарши, Кўчабоғ, 17.

Қарши давлат университети,

Бош бино.

Тел.: (97) 385-33-73, (99) 056-33-14,

web-sayt: xabarlar.qarshidu.uz

E-mail: qarduxj@umail.uz

Telegram: t.me/Qardu_xabarlari

1/2(57) 2023

Январ-феврал

ҚАРДУ ХАБАРЛАРИ

Илмий-назарий, услубий журнал

Ижтимоий-гуманитар

фанлар

Муассис: Қарши давлат университети

**Журнал Қашқадарё вилояти
Матбуот ва ахборот бошқармаси
томонидан 17.09.2010 йилда
№ 14–061 рақамли гувоҳнома
билан қайта рўйхатдан ўтган.**

Мусахҳихлар:

М.Набиева

З.Кенжаева

Ж.Буранова

Б.Турсунбоев

Сахифаловчи

Я.Жумаев

Навбатчи

Т.Жумаев

Техник муҳаррир

М.Раҳматов

Журнал Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг қарорлари билан **физика-математика, кимё, биология, тарих, фалсафа, сиёсатшунослик, филология, педагогика-психологи ва иқтисод** фанлари бўйича докторлик диссертациялари асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган

Йилига 6 марта

чоп этилади

Журналдан олинган материалларга “ҚарДУ хабарлари” журналидан олинди”, деган ҳавола берилиши шарт.

Муаллифлардан келган қўлёзма материалларэгаларига қайтарилмайди.

МУНДАРИЖА

ТАРИХ

Бўриев О., Муҳаммадиева А. Абу Райҳон Беруний – Туркистон биринчи ренессанси даврининг ёрқин намояндаси.....	4
Саидов Ф. Бухоро амири нега немис-меннонетларини қабул қилмади? (XIX аср охири XX аср бошлари).....	9
Хушматова Г.Н. Бугунги кун ёшларининг сиёсий онги ва маънавий дунёқараши (Хитой ёшлари мисолида).....	11
Эшмуҳаматов А.Ш. Жиззах воҳасининг йилқичилик билан боғлиқ урф-одат ва маросимлари хусусида.....	16
Xudayberganov S.S. Mustaqillik yillarida Xorazm viloyati xalqaro iqtisodiy aloqalari rivojlanishining tarixiy tahlili.....	20
Юлдашев Ю.Х. Янги Ўзбекистон шароитида Хоразм вилоятида архив иши.....	25
Хўжаёров А.О. Ўрта асрларда Насаф воҳаси шаҳарларининг ижтимоий-иқтисодий ҳаёти.....	30
Холхужаева Ю.У. XIX асрнинг иккинчи ярми – XX аср бошида Самарқанд вилояти Каттакўрғон бўлими аҳолиси: ижтимоий таҳлил.....	34
Темиров Ф.У. Ёш бухороликларнинг ижтимоий-сиёсий фаолияти ва уларнинг фожеали тақдири.....	39
Абдуллаева Д.А. Музей ишлари, қадимги ёдгорликлар, санъат ва табиатни муҳофаза қилиш Ўрта Осиё кўмитасининг Бухородаги фаолияти.....	43

ФАЛСАФА

Хайдаров К.Д. Тасаввуф фалсафасида маънавий-ахлоқий баркамоллик ғоялари.....	48
Sunatov D.H. The effect of globalization and localization of moral consciousness on cultural space.....	55
Гуламова М.Т. Ҳаким Термизийнинг Қумушхонавий тасаввуфи таълимотига таъсири.....	60
Qodirov B.S. Ma'naviyatning jamiyat ijtimoiy taraqqiyotidagi o'rnini o'rganishning nazariy-metodologik asoslari.....	65
Умаржонов С.С. Фахриддин Розий фалсафий қарашларида борлиқ муаммоси.....	72
Авазов С. Меҳнат миграциясининг шахс маънавий қиёфасига таъсири.....	80
Хандамова М.А. Ал-Хоразмий илмий меросида қадимги ҳинд ва юнон илмларининг аҳамияти.....	83
Suvanov I.A. Globallashuv sharoitida ma'naviy tahdidlarga qarshi kurash tendensiyalari xususida ayrim mulohazalar.....	86
Қурбонов Т. Маънавий тикланиш негизида миллий менталитетнинг ўзгариши.....	92
Очилов У. Ахборот-психологик хуружларнинг инсон онги ва қалбига таъсири масаласи.....	96
Axmedova D.S. Barkamol avlodni shakllantirishda etikaning zamonaviy muammolari.....	101
Usanov Sh.M. Qashqadaryo viloyat arablar milliy-madaniy markazining millatlararo munosabatlar rivojlanishidagi ahamiyati.....	104
Авазов К.Х. В системе политических исследований угрозоустойчивое общество как условие устойчивого социального развития.....	110
Саломова Н.М. Ислом манбаларида табиат борлиги неъматлари ва уларнинг саломатликка таъсирига оид фикр-мулоҳазалар.....	115

таълим олиб, жияни Бурхонов Мутаваккилга дастлабки мусиқавий тарбия берди. Мукамил Бурхонов 1937 йил қатағон қилинди ва ака-укалари билан биргаликда 1938 йил 24 сентябрда отиб ташланди.

“Менинг уч амаким бўлган. Катта амаким Мазҳар махсум, ўртанча амаким Мукамил махсум, кичик амаким Муаммир махсум. Уларнинг учови ҳам ўқиган, тараққийпарвар бўлиб, инқилобдан олдин Бухорода жаҳид ҳаракатининг ташкилотчиларидан эди. Садриддин Айний ҳам, Файзулла Хўжаев ҳам ўзларининг Бухоро инқилоби тарихи ҳақидаги китобларида уларнинг номларини зикр қилишган ва фаолиятларига юқори баҳо беришган. Амакиларимнинг учови ҳам 1937 йилда қамоққа олинган ва «халқ душмани» сифатида отиб ташланган” - деб, ёзган эди Мутаваккил Бурхонов.

Хулоса қилиб айтганда Ёш бухороликлар айрим аъзолари (Усмон Хўжа, Абдулҳамид Орипов ва б.) кейинчалик Бухорода кизил армияга Қарши қуроли ҳаракат сафларига кетиб, бу ҳаракатнинг мафкурачиларига айланишди. 1923 йил июнда Москванинг қатъий талаби билан Атаулла Хўжаев, Фитрат, Наим Ёқубзода, Мухторжон Саиджонов, Саттор Хўжаев, Муинжон Аминов каби 6 та нозир (собик Ёш бухороликлар) лавозимларидан олиниб, Бухоро давлати ҳудудидан чиқариб юборилди. Бундан ташқари Қори Йўлдош Пўлатов, Абдурахим Юсуфзода, Музаққар Махсум Бурхонов, Ҳожи Ҳамро Йўлдошев каби БХСР нозирлари ҳам лавозимларидан четлаштирилди. Ёш бухороликлар сафидаги жаҳидларнинг деярли ҳаммаси XX аср 30 – йилларининг ўрталарида совет тузуми томонидан қатағон ёилинди.

Ёш бухороликлар XX аср бошларида Бухоро амирлигида жуда катта миқёсдаги сиёсий ислохотларни амалга ошириш учун фаолият крсатдилар. Бухоро тараққийпарварларининг амирлик тузуми шароитида маърифат учун кураши ҳам диққатга сазовордир. Улар янги усул (жаҳид) мактаблари ташкил қилишди, газета ва журналлар чоп этишди.

Фойдаланилган манба ва адабиётлар

1. Айний С. Бухоро инқилоби тарихи учун материаллар. – Москва: СССР халқлари марказий нашриёти, 1926. – Б. 59, 64, 74, 84.
2. Айний С. Таърихи инқилоби Бухоро. – Душанбе: Адиб, 1987.
3. Айний С. Таърихи инқилоби фикрӣ дар Бухоро /Куллиёт. жилди 14. – Душанбе: Матбуот, 2005. – С. 42.
4. Айний С. Бехбудий ҳазратлари тўғрисида хотираларим / Зарафшон, 1922 йил 25 март, 32-сон.
5. Ҳожи Муин. Самарқанд матбуотининг тарихи / Танланган асарлар. – Т.: Маънавият, 2005. – Б.123.
6. Ражабов Қ. Турма – югур, тинма – тириш, букилма – юксал! (Биринчи мақола) // *Yosh kуч*, 2017, – № 7. – Б. 14 – 18.
7. Ражабов Қ. Ёш бухороликлар // Бухоро мавжлари, 2005, – № 2. – Б. 26.
8. “Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси, 1991 йил 19 апрель.
9. Бухорода мактаблар ёпулмоқ // Садои Фарғона. 1914 йил, – № 44, 21 июль.
10. Бухоронинг аҳволи ҳозираси // Садои Фарғона, 1914 йил, – № 26, 11 июль. – Б. 38.
11. Бюллетень САГУ, вып. 16. – Т., 1927. – С. 93.
12. Қаранг: Наим Каримов. XX аср адабиётини манзаралари. Т.: “Ўзбекистон” 2008. – Б. 56.

Нашрга т.ф.д. Н.Мўминова тавсия этган

МУЗЕЙ ИШЛАРИ, ҚАДИМГИ ЁДГОРЛИКЛАР, САНЪАТ ВА ТАБИАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ЎРТА ОСИЁ ҚЎМИТАСИНING БУХОРОДАГИ ФАОЛИЯТИ

Абдуллаева Д.А. (БухДУ)

Аннотация. Мазкур мақолада Музей ишлари, қадимги ёдгорликлар, санъат ва табиатни муҳофаза қилиш Ўрта Осиё қўмитаси (Средазкомстарис) ва унинг Бухоро меъморий обидаларини муҳофаза қилиш ҳамда таъмирлаш билан боғлиқ фаолияти ёритилади. Шунингдек, тарихий ёдгорликларнинг рўйхатга олиниши, қайта тикланиши ва сақловида қўмитанинг иштироки ва ўрни таҳлил қилинган.